

POSTANOWIENIE

31 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 31 sierpnia 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. spółki akcyjnej w W.
przeciwko J. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej J. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 13 czerwca 2022 r., VII AGa 1202/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanej J. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz powódki P. spółki akcyjnej w W. kwotę 7500 (siedem tysięcy pięćset) złotych wraz z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanej postanowienia Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 2023 r. - tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 lipca 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego J. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz P. spółki akcyjnej w W.:

- kwotę 2 378 364,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 29 listopada 2018 r., z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do

nieruchomości obciążonych hipoteką umowną łączną zwykłą dla których Sąd Rejonowy dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie XV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste (...) i (...),

- kwotę 24 540,04 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 29 listopada 2018 r., z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do nieruchomości obciążonej hipotekami umownymi łącznymi kaucyjnymi dla których Sąd Rejonowy dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie XV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste (...) i (...).

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 13 czerwca 2022 r. oddalił apelację pozwanego i orzekł o kosztach postępowania.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwanego. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 i 4 k.p.c.

Jego zdaniem w sprawie występuje potrzeba wykładni art. 353¹ k.c. wywołująca rozbieżności w orzecznictwie sądów, stanowiąca także istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytanie: „czy w świetle art. 353¹ k.c., jako niezgodne z naturą stosunku prawnego i zasadami współżycia społecznego należy uznać zapisy umowy kredytu denominowanego do waluty obcej, zgodnie z którymi kredytodawca jest upoważniony do jednostronnego określenia kursu waluty (bez odniesienia do obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów), która została wskazana, jako właściwa do wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalenia poszczególnych rat kredytu i ich zaliczenia na poczet zobowiązania kredytowego? Przy czym, czy niezgodność tych zapisów z zasadami współżycia społecznego i naturą stosunku prawnego jest niezależna od tego, czy kredytodawca wykorzystywał je w sposób niezgodny z ich społeczno-gospodarczym przeznaczeniem lub wolą stron, jednocześnie naruszający interesy kredytobiorcy, czy też niezgodność takich zapisów z naturą stosunku prawnego i zasadami współżycia społecznego zachodzi jedynie w przypadku wykorzystania ich przez kredytobiorcę w taki sposób?”.

W przypadku natomiast przyjęcia przez Sąd Najwyższy, że wyżej sformułowane zagadnienie prawne nie posiada waloru odpowiedniej istotności lub

zostało wystarczająco wyjaśnione w doktrynie i nie jest źródłem rozbieżności w orzecznictwie, skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma istotne znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Oparcie natomiast wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć.

Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne ani potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl.; z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, niepubl.; i z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.).

Skarga kasacyjna nie spełnia tych wymogów. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już bowiem, że zawarte w umowie kredytowej, w której kredytobiorcy nie przysługuje status konsumenta, postanowienia umowne odsyłające przy określeniu kwoty kredytu i rat kredytu do tabel kursowych banku (kredytodawcy), zastrzegające na jego rzecz uprawnienie do samodzielnego ustalania tych kursów mogą być wprawdzie nieważne jako kolidujące z naturą stosunku prawnego (art. 353¹ k.c.) albo godzące w zasady współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.), ale nie przesądzają o nieważności całej umowy kredytowej. Po wyeliminowaniu z umowy klauzul kursowych powstałą lukę można wypełnić przez odwołanie się do średniego kursu Narodowego Banku Polskiego. Okoliczność, że określonemu postanowieniu umownemu przyznaje się – w obrocie konsumenckim – abuzywny charakter, nie ma bowiem bezpośredniego przełożenia na ocenę jego skutków w relacjach pozbawionych konsumenckiego charakteru. Nie można także wykluczyć, że kryterium na podstawie którego bank jest uprawniony do określenia kursu waluty obcej będzie wynikało nie z treści samych oświadczeń stron lecz z innych czynników, które współkształtują treść stosunku prawnego zgodnie z art. 56 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 50 oraz orzecznictwo przywołane w jego uzasadnieniu; wyroki Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2023 r., II CNPP 11/22,

niepubl.; z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018, nr 7-8, poz. 79; postanowienia Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2023 r., I CSK 5082/22, niepubl.; z 20 lipca 2023 r., I CSK 6022/22, niepubl.; z 7 września 2023 r., I CSK 6354/22, niepubl.; por. także uchwała Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022r., III CZP 40/22, OSNC 2022, nr 11, poz. 109). Nie zachodzi zatem potrzeba ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. O oczywistej zasadności skargi nie był przekonany sam skarżący, skoro w tym samym zakresie powoływał się na zagadnienie prawne i potrzebę wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Nie ulega natomiast wątpliwości, że ta sama kwestia nie może stanowić źródła zagadnienia o problemowym i niejasnym charakterze i zarazem podstawę ewidentnej zasadności skargi kasacyjnej, możliwej do stwierdzenia, bez prowadzenia bardziej złożonych rozumowań.

Ponadto, przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że w okolicznościach sprawy nie

ma podstaw do stwierdzenia nieważności całej umowy odpowiada stanowisku prezentowanemu w wyżej przytoczonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, co wyklucza zakwalifikowanie skargi jako oczywiście uzasadnionej w wyżej określonym rozumieniu tego pojęcia. Nie ma także wątpliwości, że umowa kredytu denominowanego (indeksowanego) mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant, także wtedy, gdy zawiera klauzule niedozwolone (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22, niepubl.; z 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22, niepubl.; z 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14, niepubl.; i z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20).

Ubocznie dostrzeżenia wymaga, że z uwagi na datę zawarcia umowy kredytu zastosowania w sprawie nie znajdował także art. 385⁵ k.c. wprowadzony ustawą z dnia 31 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych (Dz.U. poz. 1495).

W konsekwencji wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, w konfrontacji z motywami zaskarżonego orzeczenia, nie wykazuje tezy, że przy jego ferowaniu popełniono uchybienia w zakresie stosowania i wykładni prawa, które miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 3, art. 98 § 1¹ k.p.c., art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 8 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst. jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[A.T.]

[ms]

